

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою» (далі – ДУОП)

Модуль 1. Система державного управління охороною праці та
промисловою безпекою

Семінар № 1, тема 1
Правові основи працезахоронної політики в Україні

План:

1. Система законодавства у сфері охорони праці.
2. Участь міжнародних організацій в опрацюванні трудових стандартів та врегулюванні питань охорони праці.
3. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Виховна мета: Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання конституційного права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці; виховання шанобливого ставлення до комплексу навчальних дисциплін, що входять до спеціалізації «Охорона праці», а також до предмету «ДУОП».

Навчальна мета:

Систематизувати отримані знання щодо законодавчих актів у сфері ДУОП.

Охарактеризувати підходи міжнародних організацій до врегулювання питань праці.

Поглибити знання щодо сутності та особливостей відповідальності за порушення вимог охорони праці.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (поняття «система» і «законодавство»).

Опрацювання основних питань:

- обґрунтування актуальності вивчення навчальної дисципліни «ДУОП»;
- закріплення знань щодо системи законодавства у сфері охорони праці;
- аналіз основних термінів і понять у сфері охорони праці (аналіз поняття «охорона праці» у вузькому та широкому контекстах; порівняння термінів «охорона праці» та «безпека праці»);

- аналіз та обговорення п. 2 ст. 3 Закону України «Про охорону праці» (закріплення знань щодо особливостей застосування в національному законодавстві норм міжнародного договору).

- ознайомлення з міжнародними підходами до врегулювання питань праці (аналіз основних документів у сфері охорони праці, які опрацьовані та видані ООН, Радою Європи та Європейським Союзом);

- виокремлення та обговорення питання щодо участі Міжнародної організації праці (МОП) в опрацюванні трудових стандартів, характеристика сучасних підходів МОП до врегулювання працевохоронної політики;

- характеристика видів відповідальності за порушення вимог з охорони праці;

- детальний аналіз одного з видів відповідальності за порушення вимог з охорони праці.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: Розтлумачити сутність предмета навчальної дисципліни «ДУОП»; систематизувати конституційні положення щодо правового захисту людей праці; розкрити сутність відповідальності за порушення вимог законодавства про охорону праці).

Тематика рефератів:

1. Охорона праці і безпека праці: сутність і співвідношення понять.
2. Міжнародні трудові стандарти.
3. Участь МОП в опрацюванні міжнародних трудових стандартів.
4. Європейська конвенція з прав людини та основних свобод, її значення у справі соціального захисту працівників.
5. Матеріальна відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
6. Дисциплінарна відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
7. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Нормативно-правові акти:

- Конституція України.
- Закон України «Про охорону праці».
- Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».
- Кодекс законів про працю.
- Кодекс цивільного захисту України.
- Кримінальний кодекс України.
- Кодекс про адміністративні правопорушення України.
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і

їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Література:

1. **Гогіташвілі Г.Г.** Основи охорони праці : навч. посіб. ; 4-е вид., випр. і доп. / Г.Г. Гогіташвілі, В.М. Лапін. – К. : Знання, 2008. – 302 с.
2. **Грибан В.Г.** Охорона праці: навч. посібник / В.Г. Грибан, О.В. Негодченко. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 280 с.
3. Основи охорони праці : навч. посіб., 2-ге вид., перероб. і доп. / В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г. Валенко та ін. ; за заг. ред. В.В. Березуцького. – Х. : Факт, 2007. – 480 с.
4. Основи охорони праці: Підручник; 2-ге вид. / К. Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний та ін. – К. : Основа, 2006. – 448 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 1. Система державного управління охороною праці та
промисловою безпекою

Семінар № 2, тема 2
Органи ДУОП в Україні

План:

1. Характеристика ДУОП як складної системи.
2. Сутність та особливості реалізації державної політики у сфері охорони праці та виробничої безпеки.
3. Взаємодія органів публічної влади у питаннях забезпечення та реалізації працезахоронної політики.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання конституційного права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці; виховання шанобливого ставлення до комплексу навчальних дисциплін, що входять до спеціалізації «Охорона праці», а також до предмету «ДУОП».

Навчальна мета:

Поглибити та систематизувати отримані знання щодо органів ДУОП.

Розпочати формування уяви щодо ДУОП як складної системи.

Закріпити знання студентів щодо сутності та особливостей державної політики у сферах охорони праці та виробничої безпеки.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (поняття «система», системні фактори управління охороною праці).

Опрацювання основних питань:

- закріплення знань щодо системи законодавства у сфері охорони праці;
- аналіз законодавчого визначення органів ДУОП;
- ознайомлення з повноваженнями Державної служби України з питань праці (далі – Держпраці);
- на прикладі аналізу Положення про Держпрацю виокремлення

основних повноважень, функцій та компетенцій у сфері охорони праці;

- на прикладі аналізу ст. 31 Закону України «Про охорону праці» обговорення проблеми та закріплення знань щодо участі місцевих органів публічної влади у здійсненні праце охоронної політики;

- обговорення питання щодо проблеми функціонування Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення;

- аналіз підсумкового питання щодо структури нормативно-правових актів у сфері охорони праці (на основі детального опрацювання ст. 3 і ст. 27 Закону України «Про охорону праці»)

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: Охарактеризувати системні та структурно-функціональні ознаки ДУОП; опрацювати структурно-логічну схему «Повноваження органів виконавчої влади у сфері управління охороною праці»).

Тематика рефератів:

1. Сутність та особливості сучасного реформування ДУОП.
2. Повноваження ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері охорони праці
3. Державна політика у сфері охорони праці.
4. Участь органів місцевого самоврядування у здійсненні ДУОП.
5. Наукові дослідження з проблем охорони праці в НУЦЗУ.
6. ННДІПБОП: повноваження та основні напрями діяльності.
7. Проблема функціонування Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення.

Нормативно-правові акти:

- Конституція України.
- Закон України «Про Кабінет Міністрів України».
- Закон України «Про центральні органи виконавчої влади».
- Закон України «Про охорону праці».
- Закон України «Про місцеве самоврядування».
- Положення «Про державну службу України з питань праці» : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 р. № 96.

Література:

1. **Агій Я.Ю.** Охорона праці у галузі: навч. посібник. / Я.Ю.Агій, І.М.Лях. – Ужгород: ПП «АУТДОР -ШАРК», 2015. – 200 с.
2. **Грибан В.Г.** Охорона праці: навч. Посібник / В. Г. Грибан, О. В. Негодченко. – К. : К. : Центр учбової літератури, 2009. – 280 с.
3. **Древаль Ю.Д.** До питання про формування та реалізацію державної політики у сфері охорони праці / Ю.Д. Древаль // Теорія та практика державного управління: зб. наукових праць. – 2014. – № 2. – С. 3–8.

4. Основи охорони праці : навч. посіб., 2-ге вид., перероб. і доп. / В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Г. Г. Валенко та ін. ; за заг. ред. В. В. Березуцького. – Х. : Факт, 2007. – 480 с.
5. Охорона праці : бібліограф. покажч. / упоряд.: О.А. Шевчук, Л.В.Кулакевич ; під ред. Н.Г. Дудкевич ; відп. за вип. М.В. Кондратова. – Вінниця : ВНАУ, 2015. – 52 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ

КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 1. Система державного управління охороною праці та
промисловою безпекою

Семінар № 3, тема 3

Державні соціальні гарантії працюючих в Україні

План:

1. Характеристика законодавства про державні соціальні гарантії працюючих в Україні.
2. Гарантії прав на охорону праці в Законі України «Про охорону праці».
3. Види соціальних гарантій.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття власної відповідальності за свідоме ставлення до забезпечення належного стану охорони праці та безпеки праці.

Навчальна мета:

Поглибити та систематизувати отримані знання щодо системи законодавства у сфері дотримання соціальних гарантій працівників.

Охарактеризувати види гарантій працівників на охорону праці.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (поняття «гарантії», «соціальні гарантії»).

Опрацювання основних питань:

- закріплення знань щодо системи законодавства у сфері охорони праці;
- опрацювання концепту гідної праці;
- характеристика основних сфер соціального регулювання в діяльності МОП;
- аналіз законодавчого визначення системи соціальних гарантій прав працівників;

- зіставлення соціальних гарантій та соціальних стандартів;
- аналіз положень Закону України «Про охорону праці», виокремлення положень, що стосуються сутності та видів соціальних гарантій;
- опрацювання пам'ятки «Види гарантій працівників на охорону праці».

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: Охарактеризувати сутність соціальної держави та соціальної політики; обґрунтувати сутність основних напрямів соціальної політики та соціального забезпечення в актах міжнародних та європейських організацій; систематизувати основні положення Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»; навести основні складові соціального захисту Бюджету України на 2017 р.).

Тематика рефератів:

1. Конституційно-правові засади державних соціальних гарантій в Україні.
2. Соціальні гарантії працівників в документах МОП (на основі концепції гідної праці).
3. Соціально-трудова норми Європейської соціальної хартії (переглянутої).
4. Участь профспілок у соціальному захисті працівників.
5. Види гарантій соціальних прав працівників.

Нормативно-правові акти:

- Конституція України.
- Європейська соціальна хартія (переглянута).
- Закон України «Про охорону праці».
- Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії».
- Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».
- Рішення Конституційного суду України від 26.12.2011 р. № 20-рп/2011.

Рекомендована література:

1. Геврик Є.О. Охорона праці: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.Є. Геврик. – К. : «Ніка-Центр», 2003. – 280 с.
2. Гогіташвілі Г.Г. Основи охорони праці : навч. посіб. ; 4-е вид., випр. і доп. / Г.Г. Гогіташвілі, В.М. Лапін. – К. : Знання, 2008. – 302 с.

3. **Грищук М.В.** Основи охорони праці : підручник / М.В. Грищук. – К. : Кондор, 2005. - 240 с.
4. **Катренко Л.А.** Охорона праці. Курс лекцій. Практикум. : навч. посіб. / Л.А.Катренко, Ю.В. Кіт, І. П. Пістун. - Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. – 496 с.
5. **Керб Л.П.** Основи охорони праці : навч. посібник / Л.П. Керб. – К. : КНЕУ, 2004. – 215 с.
6. **Пістун І.П.** Охорона праці (основні поняття та терміни) : навч. посіб. / І.П. Пістун, А.П.Березовський, І.О.Трунова. – Л. : Тріада плюс, 2010. – 199 с.
7. Практикум з охорони праці : навч. посіб. / О.М. Кухнюк, С.Л. Кусковець, М.В. Сурговський та ін. – Рівне : НУВГП, 2011. – 266 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ

КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 1. Система державного управління охороною праці(далі – ДУОП)
та техногенною безпекою

Семінар № 4, тема 4

Законодавча база державного управління промисловою безпекою

План:

1. Характеристика законодавчої бази державного управління промисловою безпекою (далі – ДУПБ).
2. Регулювання промислової безпеки в Законах України «Про охорону праці» та «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
3. Систематизація термінології у сфері ДУПБ.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці; виховання шанобливого ставлення до комплексу навчальних дисциплін з охорони праці.

Навчальна мета:

Систематизувати отримані знання щодо законодавчої бази ДУПБ.

Уточнити сутність промислової безпеки як складного суспільного явища та спеціального поняття.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (поняття «безпека», «законодавство», «управління», «державне управління»).

Опрацювання основних питань:

- групове завдання (дискусія щодо актуальності детального аналізу та вдосконалення законодавства про промислову безпеку, виокремлення питання щодо сучасного стану законодавчого врегулювання питань промислової безпеки, акцентувавши увагу на формі та джерелах права);

- закріплення знань щодо системи законодавства у сфері промислової безпеки (з додатковим обговоренням питання щодо суті системи як гнучкої

системи взаємодій компонентів та цілого та методу системного аналізу;

- аналіз нормативно-правових актів з охорони праці та промислової безпеки, акцентування уваги на співвідношенні законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів;

- складення та обговорення таблиці «Термінологія у сфері промислової безпеки»;

- складення та обговорення таблиці «Проблематика вдосконалення законодавства про промислову безпеку»;

- обговорення прикінцевого питання щодо застосування нормативно-правових актів з промислової безпеки на локальному рівні.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: провести порівняльний аналіз термінів «безпека», «техногенна безпека» та «промислова безпека»; обґрунтувати необхідність використання міжнародного досвіду у питаннях формування та вдосконалення законодавчої бази державного управління промисловою безпекою в Україні; сформулювати основні положення дискусії щодо прийняття окремого спеціалізованого закону з питань промислової безпеки).

Тематика рефератів:

1. Державні програми у сфері промислової та техногенної безпеки.
2. Питання промислової безпеки в Законах України «Про охорону праці» та «Про об'єкти підвищеної небезпеки».

3. Відповідальність за порушення законодавства про промислову безпеку.

Проблематика вдосконалення законодавчої бази ДУПБ.

4. Модельний закон про промислову безпеку небезпечних виробничих об'єктів.

Нормативно-правові акти:

- Конвенція МОП № 155 1981 року про безпеку й гігієну праці та виробниче середовище.

- Конвенція МОП № 174 1993 року про запобігання великим промисловим аваріям.

- Закон України «Про охорону праці».

- Закон України «Про державні цільові програми»

- Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».

- Кодекс цивільного захисту України.

- ДСТУ 2293-99. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять.

- Загальнодержавна соціальна програма поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 роки.

Література:

1. **Березуцький В.В.** Науково-практичний коментар до закону України «Про охорону праці» / В.В. Березуцький. – Х. : Форт, 2011. – 124 с.
2. **Гогіташвілі Г.Г.** Основи охорони праці : навч. посіб. ; 4-е вид., випр. і доп. / Г.Г. Гогіташвілі, В.М. Лапін. – К. : Знання, 2008. – 302 с.
3. **Мягченко О.П.** Безпека життєдіяльності людини та суспільства: Навчальний посібник / О.П. Мягченко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 384 с.
4. **Дронова О.Л.** Фактори ризику техногенних надзвичайних ситуацій в Україні : монографія / О.Л. Дронова. – К. : Ін-т географії НАН України, 2011. – 268 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 1. Система державного управління охороною праці та
промисловою безпекою

Семінар № 5, тема 5

**Органи державного управління промисловою безпекою та їх
повноваження**

План:

1. Повноваження та взаємодія органів державного управління промисловою безпекою (далі – ДУПБ).
2. Повноваження Держпраці.
3. Участь ДСНС в реалізації функцій техногенної та промислової безпеки.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання конституційного права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці; виховання шанобливого ставлення до комплексу навчальних дисциплін, що входять до спеціалізації «Охорона праці».

Навчальна мета:

Систематизувати отримані знання щодо законодавчої бази ДУПБ.

Уточнити положення щодо сутності промислової безпеки.

Опрацювати та уточнити сутність повноважень Держпраці та ДСНС у сферах промислової та техногенної безпеки.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (сутність і співвідношення понять «управління» та «державне управління»; «загальне» і «конкретне» в державно управлінських дослідженнях).

Опрацювання основних питань:

- групове завдання: контент-аналіз понять «орган державної влади» та «орган державного управління»);

- закріплення вже отриманих знань щодо сутності та особливостей

реформування центральних органів виконавчої влади;

- аналіз причетності органів державної влади до ДУПБ;

- отримання та закріплення загальних відомостей щодо повноважень Держпраці (запропоновано обґрунтувати сутність повноважень інспекторів з охорони праці);

- систематизація відомостей щодо основних завдань ДСНС, виокремлення тих завдань, що прямо чи побічно стосуються питань промислової безпеки.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: проаналізувати нормативно-правову базу утворення та функціонування Держпраці; порівняти зарубіжний та український досвід діяльності інспекторів з охорони праці; навести та обґрунтувати основні тенденції вдосконалення діяльності інспекторів з охорони праці).

Тематика рефератів:

1. Світовий досвід діяльності інспекцій праці.
2. Історія формування системи державного нагляду та контролю в Україні.
3. Повноваження ДСНС у сферах техногенної та промислової безпеки.
4. Навчальні та науково-дослідні установи системи ДСНС.

Нормативно-правові акти:

- Закон України «Про охорону праці».
- Закон України «Про органи місцевого самоврядування»
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» (затверджено Постановою КМУ від 10.09.2014 р. № 442).
- Положення «Про державну службу України з питань праці» (затверджено постановою КМУ від 11.02.2015 р. № 96).
- Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій (затверджено постановою КМУ від 16.12.2015 р. № 1052).

Література:

1. **Батлук В.А.** Охорона праці : навч. посіб. / В.А. Батлук, М.П. Кулик, Р.А. Яцюк. – Львів : Нац. ун-т «Львів. політехніка», 2011. – 386 с.
2. **Березуцький В.В.** Науково-практичний коментар до закону України «Про охорону праці» / В.В. Березуцький. – Х. : Форт, 2011. – 124 с.
3. **Дронова О.Л.** Фактори ризику техногенних надзвичайних ситуацій в Україні : монографія / О.Л. Дронова. – К. : Ін-т географії НАН України, 2011. – 268 с.
4. **Катренко Л.А.** Охорона праці : навч. посіб. / Л.А. Катренко, Ю.В. Кіт, І.П. Пістун. – Суми : Унів.книга, 2009. – 539 с.

5. **Керб Л.П.** Основи охорони праці : навч. посібник / Л.П. Керб. – К. : КНЕУ, 2004. – 215 с.
6. **Кочемировська О.О.** Розвиток трудового потенціалу як чинник економічного зростання України : аналіт. доп. / О.О. Кочемировська. – К. : НІСД, 2014. – 108 с. – (Сер. «Економіка», вип. 16).
7. **Ткачук А.І.** Основи охорони праці та техніки безпеки : курс лекцій : навч. посіб. / А.І. Ткачук. – Кіровоград : КДПУ, 2009. – 127 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 1. Система державного управління охороною праці та
промисловою безпекою

Семінар № 6, тема 6

**Система реалізації вертикалі державного управління промисловою
безпекою**

План:

1. Системне та структурно-функціональне забезпечення управління промисловою безпекою.
2. Експертно-технічні центри: структура, повноваження.
3. Побудова вертикалі ДУПБ.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання конституційного права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці; виховання шанобливого ставлення до комплексу навчальних дисциплін, що входять до спеціалізації «Охорона праці».

Навчальна мета:

Поглибити та систематизувати отримані знання щодо законодавчої бази ДУПБ.

Навести та обґрунтувати положення щодо взаємодії органів публічної влади у сфері управління промисловою безпекою.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (поняття «система», «вертикаль», «ієрархія»; співвідношення «ієрархії» та «вертикалі»).

Опрацювання основних питань:

- принципи і функції у питаннях забезпечення працезахоронної політики (на основі аналізу ст. 4 Закону України «Про охорону праці»);
- взаємодія Кабінету Міністрів України з іншими органами публічної влади у питаннях техногенної та промислової безпеки;
- взаємодія центральних та місцевих органів публічної влади у

питаннях техногенної та промислової безпеки;

- засвоєння матеріалу щодо повноважень ЕТЦ, аналіз взаємодії ЕТЦ та Держпраці у питаннях промислової безпеки;

- групове завдання: побудова вертикалі ДУПБ.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: охарактеризувати взаємозв'язки Кабінету Міністрів України з іншими центральними органами виконавчої влади у сферах охорони праці, техногенної та промислової безпеки; ознайомитися з повноваженнями та діяльністю органів місцевого самоврядування у сфері промислової безпеки; побудувати структурну схему вертикалі державного управління промисловою безпекою; побудувати структурну схему реалізації вертикалі державного управління промисловою безпекою).

Тематика рефератів:

1. Участь місцевих органів публічної влади у сфері промислової безпеки.
2. Харківське територіальне відділення Держпраці.
3. Моніторинг небезпек.

Нормативно-правові акти:

- Конституція України.
- Закон України «Про охорону праці».
- Закон України «Про місцеві державні адміністрації»
- Закон України «Про органи місцевого самоврядування»

Література:

1. **Березуцький В.В.** Науково-практичний коментар до закону України «Про охорону праці» / В.В. Березуцький. – Х. : Форт, 2011. – 124 с.
2. **Грибан В.Г.** Охорона праці: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Г.Грибан, О.В. Негодченко – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 280 с.
3. **Жидецький В.Ц.** Основи охорони праці: підручник для студ. вищих навч. закладів / В. Ц. Жидецький. - 3-є вид., перероб. та доп. - Львів: УАД, 2006. - 336 с.
4. **Мягченко О.П.** Безпека життєдіяльності людини та суспільства: Навчальний посібник / О.П. Мягченко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 384 с.
5. Основи охорони праці: навч. посібник / В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г.Валенко, та інш.; за заг. ред. В.В. Березуцького. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х. : Факт, 2008. – 480 с.
6. **Ткачук А.І.** Основи охорони праці та техніки безпеки : курс лекцій :навч. посіб. / А.І. Ткачук. – Кіровоград : КДПУ, 2009. – 127 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 2. Підготовка та атестація керівників та спеціалістів, що
експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки

Семінар № 7, тема 7

**Порядок організації навчання та перевірки знань керівників
підприємств та спеціалістів, що експлуатують об'єкти підвищеної
небезпеки (ОПН)**

План:

1. Систематизація та характеристика нормативно-правових актів з питань організації навчання у сфері охорони праці.
2. Аналіз Типового положення про проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.
2. Складення плану проведення навчання та перевірки знань керівників підприємств та спеціалістів, що експлуатують ОПН.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання конституційного права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці; виховання шанобливого ставлення до комплексу навчальних дисциплін, що входять до спеціалізації «Охорона праці», а також до навчальної дисципліни «ДУОП».

Навчальна мета:

Систематизувати отримані знання щодо нормативно-правового забезпечення організації навчання з охорони праці.

Закріпити та поглибити отримані знання щодо сутності та структури Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (обговорення вже набутих знань щодо значущості проведення навчання з охорони праці).

Опрацювання основних питань:

- поглиблений аналіз ст. 18 Закону України «Про охорону праці»,

формулювання висновків щодо базових підходів до визначення сутності та структури проведення навчання з охорони праці;

- аналіз структури Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою;

- ознайомлення з базовими термінами, порівняльний аналіз термінів «стажування» та «дублювання»; структурування терміна «стажування»;

- ознайомлення з структурними частинами «Журналу реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці»;

- складення плану проведення навчання та перевірки знань керівників підприємств та спеціалістів, що експлуатують ОПН.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: пояснити сутність проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб; проаналізувати перелік робіт з підвищеною небезпекою, вибрати ті види робіт, які застосовуються на підприємстві, що обирається в якості об'єкта для написання магістерської дипломної роботи).

Тематика рефератів:

1. ОПН як об'єкт регулювання.
2. Спеціальна термінологія навчання та перевірки знань керівників підприємств та спеціалістів, що експлуатують ОПН.
3. Інструктажі, види інструктажів.
4. Перелік посадових осіб, які проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці.

Нормативно-правові акти:

- Закон України «Про охорону праці».
- Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
- Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.
- Положення про порядок трудового і професійного навчання неповнолітніх професіям, пов'язаним з роботами із шкідливими та важкими умовами праці, а також з роботами підвищеної небезпеки.

Література:

1. **Березуцький В.В.** Науково-практичний коментар до закону України «Про охорону праці» / В.В. Березуцький. – Х. : Форт, 2011. – 124 с.
2. **Мягченко О.П.** Безпека життєдіяльності людини та суспільства: Навчальний посібник / О.П. Мягченко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 384 с.

3. Охорона праці : навч. посіб. / [З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун] ; за ред. проф. З.М. Яремка ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 374 с.
4. Основи охорони праці : навч. посіб. / Р.М. Івах, Я.І. Бедрій, Б.О. Білінський та ін. – К. : Кондор, 2012. – 464 с.
5. Практикум з охорони праці : навч. посіб. / О.М.Кухнюк, С.Л. Кусковець, М.В. Сурговський та ін. – Рівне : НУВГП, 2011. – 266 с.
6. **Семчук Я.М.** Охорона праці : навч. посіб. / Я.М. Семчук, І.В. Воєвідко, М.П. Кулик. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ: Факел, 2010. – 408 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 2. Підготовка та атестація керівників та спеціалістів, що
експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки

Семінар № 8, тема 8

**Принципи розробки заходів по забезпеченню охорони праці, виробничої
санітарії, протипожежного стану та охорони навколишнього середовища
на об'єкті підвищеної небезпеки (ОПН)**

План:

1. Сутнісні характеристики поняття «ОПН».
2. Діяльність Держпраці щодо здійснення державного нагляду та контролю ОПН.
2. Порядок декларування, ідентифікації та обліку ОПН.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання конституційного права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці; виховання шанобливого ставлення до комплексу навчальних дисциплін, що входять до спеціалізації «Охорона праці», а також до навчальної дисципліни «ДУОП».

Навчальна мета:

Поглибити та закріпити знання щодо сутності ОПН.

Провести детальний аналіз підходів до ідентифікації та декларування ОПН.

Опрацювати загальні підходи до розроблення планів локалізації і ліквідації аварійних ситуацій та аварій.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (порівняльний аналіз понять «принцип», «принципи» і «принципи розробки заходів»).

Опрацювання основних питань:

- обговорення питання щодо суті та значення принципів у працезахоронній діяльності (на основі аналізу ст. 4 Закону України «Про охорону праці» та використання переваг міждисциплінарного підходу);

- проектування термінів «принцип» та «принципи» на конкретний

предмет регулювання;

- тлумачення термінів «виробнича санітарія», «протипожежний стан», «навколишнє середовище»);
- аналіз ст. 1 Закону України «Про ОПН», ознайомлення з спеціальною термінологією у сфері регулювання ОПН;
- опрацювання таблиці «Діяльність Держпраці щодо регулювання ОПН: нормативно-правові засади;
- поглиблене вивчення порядку декларування, ідентифікації та обліку ОПН.
- опрацювання загальних підходів до розроблення планів локалізації і ліквідації аварійних ситуацій та аварій.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: провести порівняльний аналіз об'єктів підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктів; визначити основні структурні частини порядку ідентифікації та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки).

Тематика рефератів:

1. Ризик, прийнятний ризик та управління ризиком.
2. Порогова маса небезпечних речовин.
3. Порядок декларування безпеки ОПН.
4. Сучасні проблеми ідентифікації та обліку ОПН.
5. Перелік документів для отримання дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки.

Нормативно-правові акти:

- Закон України «Про охорону праці».
- Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
- Кодекс цивільного захисту України.
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки» (затверджено Постановою КМУ від 11.07.2002 р. № 956).

Література:

1. **Агій Я.Ю.** Охорона праці у галузі: навч. пос. / Я.Ю.Агій, І.М.Лях. – Ужгород: ПП «АУТДОР -ШАРК», 2015. – 200 с.
2. **Михайлюк В.О.** Методичні вказівки до виконання практичної роботи за темою «Ідентифікація та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки» / В.О. Михайлюк, А.М. Суковіцин. – Миколаїв : НУК, 2011. – 60 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eir.nuos.edu.ua>
3. Охорона праці : навч. посіб. / [З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун] ; за ред. проф. З.М. Яремка ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 374 с.

4. Основи охорони праці : навч. посіб. / Р.М. Івах, Я.І. Бедрій, Б.О. Білінський та ін. – К. : Кондор, 2012. – 464 с.
5. **Семчук Я.М.** Охорона праці : навч. посіб. / Я.М. Семчук, І.В. Воевідко, М.П. Кулик. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ: Факел, 2010. – 408 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 2. Підготовка та атестація керівників та спеціалістів, що
експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки

Семінар № 9, тема 9

**Підходи до організації та проведення навчально-тренувальних
занять з відпрацювання дій за можливими аварійними ситуаціями**

План:

1. Поглиблення та закріплення знань щодо методики проведення навчально-тренувальних занять.
2. Системно-функціональний підхід до проведення навчально-тренувальних занять з відпрацювання дій за можливими аварійними ситуаціями (на основі аналізу ДСТУ 5058:2008. Безпека у надзвичайних ситуаціях. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях).
3. Складення плану проведення навчально-тренувальних занять з відпрацювання дій за можливими аварійними ситуаціями.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання конституційного права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці.

Навчальна мета:

Закріпити знання щодо методики проведення навчально-тренувальних занять з відпрацювання дій за можливими аварійними ситуаціями.

Охарактеризувати види занять.

Закріпити знання та опрацювати умінні щодо складення плану проведення навчально-тренувальних занять з відпрацювання дій за можливими аварійними ситуаціями.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Обговорення проблемних питань (співвідношення понять «підхід» та «організація», співвідношення методу та методики як пізнавальних категорій).

Опрацювання основних питань:

- опрацювання терміну «організація», характеристика триєдності організації;
- опрацювання основних класифікацій до проведення навчально-тренувальних занять;
- аналіз ДСТУ 5058:2008. Безпека у надзвичайних ситуаціях. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях;
- складення та опрацювання таблиці: «Нормативно-правові акти, на основі яких проводяться навчально-тренувальні заняття»;
- систематизація основних напрямів діяльності Інституту державного управління у сфері цивільного захисту (на основі проблемного питання щодо сутності функціонального навчання).

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: провести порівняльний аналіз категорій «організація» та «підхід», спроектувавши отримані знання на методику проведення навчально-тренувальних занять з відпрацювання дій за можливими аварійними ситуаціями).

Тематика рефератів:

1. Проведення навчально-тренувальних занять з відпрацювання дій за можливими аварійними ситуаціями в зарубіжних країнах.
2. Європейський досвід проведення навчально-тренувальних занять з відпрацювання дій за можливими аварійними ситуаціями в зарубіжних країнах.
3. Проведення навчально-тренувальних занять з відпрацювання дій за можливими аварійними ситуаціями на підприємствах галузі (на вибір).
4. Проведення навчально-тренувальних занять з відпрацювання дій за можливими аварійними ситуаціями у ВНЗ.

Нормативно-правові акти

- Закон України «Про охорону праці».
- Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
- Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок здійснення навчання діям у надзвичайних ситуаціях» (затверджено Постановою КМУ від 26.06.2013 р.).
- ДСТУ 5058:2008. Безпека у надзвичайних ситуаціях. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. Основні положення.

Література:

1. **Бендюг В.І.** Оцінка техногенної безпеки промислових підприємств : методологія та програмне забезпечення / В.І. Бендюг // Інформ. бюл. з пром. безпеки. –2009. –№ 3. – С. 17–24.
2. **Гогіташвілі Г.Г.** Основи охорони праці : навч. посіб. ; 4-е вид., випр. і доп. / Г. Г. Гогіташвілі, В. М. Лапін. – К. : Знання, 2008. – 302 с.

3. **Грищук М.В.** Основи охорони праці : підручник / М.В. Грищук. – К. : Кондор, 2005. – 240 с.
4. **Мягченко О.П.** Безпека життєдіяльності людини та суспільства: Навчальний посібник / О.П. Мягченко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 384 с.
5. Охорона праці : навч. посіб. / [З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун] ; за ред. проф. З.М. Яремка ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 374 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ**

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 2. Підготовка та атестація керівників та спеціалістів, що
експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки

Семінар № 10, тема 10

Нормативна база системи управління промисловою безпекою

План:

1. Проблематика локального нормативно-правового регулювання питань охорони праці та промислової безпеки
2. Участь Держпраці у формуванні нормативної бази управління промисловою безпекою підприємства.
3. Питання промислової безпеки в документах підприємства.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання конституційного права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці; виховання шанобливого ставлення до комплексу навчальних дисциплін, що входять до спеціалізації «Охорона праці», а також до навчальної дисципліни «ДУОП».

Навчальна мета:

Закріпити отримані знання щодо ДУПБ.

Продовжувати роботу щодо формування та систематизації знань щодо нормативно-правового забезпечення реалізації праці охоронної політики та промислової безпеки.

Охарактеризувати нормативну базу управління промисловою безпекою підприємства.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (поняття «норма» і «правова норма», «система» і «управління», «охорона» і «безпека»; проектування отриманих знань на предмет дослідження).

Опрацювання основних питань:

- закріплення вже отриманих знань щодо сутності ДУПБ, акцентування уваги аудиторії на рівнях та напрямках правового регулювання питань управління промисловою безпекою;

- систематизація знань щодо участі Держпраці у формуванні нормативної бази з управління промисловою безпекою підприємства;
- зіставлення СУОП та СУПБ (за шкалою «загальне» і «конкретне» формулювання попередніх висновків для поглибленого аналізу даного питання на наступному занятті):
- структуризація нормативних документів підприємства, виокремлення аспектів управління промисловою безпекою;
- складення таблиці: «Нормативна база системи управління промисловою безпекою підприємства».

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: провести порівняльний аналіз категорій «охорона» і «безпека», ув'язати отримані знання з проблематикою формування нормативної бази управління промисловою безпекою підприємства).

Тематика рефератів:

1. Поняття правової норми та нормативно-правового акту.
2. Державний стандарт ДСТУ 3273-95. Безпека промислових підприємств. Загальні положення та вимоги (загальна характеристика).
3. Участь місцевих органів публічної влади у формуванні нормативної бази управління промисловою безпекою.
4. Державний стандарт: ДСТУ 3273.95. Безпечність промислових підприємств. Загальні положення та вимоги (загальна характеристика).

Нормативно-правові акти:

- Закон України «Про охорону праці».
- Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
- Державний стандарт ДСТУ 3273-95. Безпека промислових підприємств. Загальні положення та вимоги.
- Державний стандарт: ДСТУ 3273.95. Безпечність промислових підприємств. Загальні положення та вимоги.

Література:

1. Безпека життєдіяльності. 2-ге вид. : підручник. / [О.І. Запорожець, Б.Д. Халмурадов, В.І.Применко та ін.] – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 448 с.
2. Гандзюк М.П. Основи охорони праці : підручник ; 3-є вид. / М.П. Гандзюк, Є.П. Желібо, М.О. Халімовський ; за ред. М.П. Гандзюка. – К. : Каравела, 2005. – 392 с.
3. Геврик Є.О. Охорона праці: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Є.О. Геврик. – К. : «Ніка-Центр», 2003. – 280 с.
4. Гіроль М.М. Техногенна безпека: Підручник / М.М.Гіроль, Л.Р.Ниник, В.Й.Чабан. – Рівне: УДУВГП, 2004. – 452с.

5. **Зубик В.Б.** Экономическая безопасность предприятия. – Мн., 1998. – 391 с.
6. Руководство по обеспечению безопасности личности и предпринимательства: Практик. пособие. – М. : Вико, 1996. – 223 с.
7. **Човушян Э.О.** Управление риском и устойчивое развитие Э.О. Човушян, М.А. Сидоров. – М. : Издательство РЭА имени Г.В. Плеханова, 1999. – 528 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ**

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 2. Підготовка та атестація керівників та спеціалістів, що
експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки

Семінар № 11, тема 11

Етапи розроблення і подальшого вдосконалення СУПБ

План:

1. УПБ як багаторівневий феномен.
2. Фактор промислової безпеки у створенні СУОП на підприємстві.
3. Проблематика вдосконалення СУОП підприємства на основі
повноцінного врахування чиннику промислової безпеки.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання конституційного права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці; виховання шанобливого ставлення до комплексу навчальних дисциплін, що входять до спеціалізації «Охорона праці», а також до навчальної дисципліни «ДУОП».

Навчальна мета:

Закріпити отримані знання щодо місця промислової безпеки у процесі створення та функціонування СУОП.

Обґрунтування процесу вдосконалення СУОП та СУПБ на основі інформаційних технологій та інноваційних механізмів.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (підходи до тлумачення поняття «промислова безпека»).

Опрацювання основних питань:

- загальна характеристика рівнів управління промисловою безпекою, використовуючи вже отримані знання та на основі аналізу ст. 31 Закону України «Про охорону праці», поглиблене опрацювання питання щодо вертикалі управління промисловою безпекою;
- формулювання положення щодо сутності та особливостей управління промисловою безпекою на рівні окремих підприємств;
- обговорення проблематики співвідношення СУОП та СУПБ;

- наведення та обґрунтування етапів вдосконалення управління промисловою безпекою підприємства;
- опрацювання проблематики щодо місця інформаційних технологій у процесі вдосконалення СУПБ;
- опрацювання проблематики щодо врахування та реалізації інноваційних механізмів у процесі вдосконалення СУПБ;
- наведення та обговорення схеми контролю виконання заходів із забезпечення промислової безпеки на підприємстві (подається кожним студентом у вигляді окремого рисунку).

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: врахування фактору промислової безпеки при використанні нових видів устаткування та обладнання).

Тематика рефератів:

Використання інформаційного ресурсу у процесі вдосконалення СУОП та СУПБ підприємства.

Інноваційні механізми управління промисловою безпекою підприємства.

Удосконалення управління промисловою безпекою на локальному рівні (на прикладі конкретного підприємства).

Нормативно-правові акти:

- Закон України «Про охорону праці».
- Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
- Закон України «Про інформацію».
- Закон України «Про доступ до публічної інформації».

Література:

1. **Бендюг В.І.** Оцінка техногенної безпеки промислових підприємств : методологія та програмне забезпечення / В.І. Бендюг // Інформ. бюл. з пром. безпеки. –2009. –№ 3. – С. 17–24.
2. **Гогіташвілі Г.Г.** Основи охорони праці : навч. посіб. ; 4-е вид., випр. і доп. / Г. Г. Гогіташвілі, В. М. Лапін. – К. : Знання, 2008. – 302 с.
3. **Грищук М.В.** Основи охорони праці : підручник / М.В. Грищук. – К. : Кондор, 2005. – 240 с.
4. **Булгаков І.М.** Принципи державного управління забезпеченням промислової безпеки та охорони праці / І.М. Булгаков // Ефективність державного управління (Львів). 2014. – Вип. 40. - С. 245-254.
5. **Ємельянов В.М.** Державне управління пожежною та техногенною безпекою підприємств на початку організації їх господарської діяльності / В.М.Ємельянов, П.П.Петров // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-

Могилянська академія"]. Сер. : Державне управління. - 2013. - Т. 226, Вип. 214. - С. 7-10.

6. **Яремко З.М.** Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 301 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 2. Підготовка та атестація керівників та спеціалістів, що
експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки

Семінар № 12, тема 12

Мета та завдання управління промисловою безпекою

План:

1. Об'єкт і предмет управління промисловою безпекою
2. Мета управління промисловою безпекою підприємства.
3. Завдання управління промисловою безпекою підприємства.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання конституційного права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці; виховання шанобливого ставлення до комплексу навчальних дисциплін, що входять до спеціалізації «Охорона праці», а також до навчальної дисципліни «ДУОП».

Навчальна мета:

Закріплення знань щодо рівнів управління промисловою безпекою;

Опрацювання загальних підходів щодо визначення мети і завдань управління промисловою безпекою на рівні окремого підприємства.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (характеристика системи як одного з базових термінів у питаннях охорони праці та промислової безпеки; співвідношення організації і управління).

Опрацювання основних питань:

- поглиблення знань щодо рівнів управління промисловою безпекою (аналіз прикінцевого для даного питання висновку щодо залежності мети і завдань такого управління від рівня управління, що досліджується чи аналізується);

- надання змістовної характеристики кожному з етапів управління промисловою безпекою;

- обґрунтування необхідності врахування чинників «входу» та «виходу» управління промисловою безпекою як складної системи (детальний

аналіз даного питання на основі системних характеристик конкретного об'єкта управління, який обрано в якості об'єкта магістерської дипломної роботи);

- порівняльний аналіз цілей та мети управління промисловою безпекою підприємства;

- обґрунтування визначення мети та завдань управління промисловою безпекою підприємства;

- пояснення врахування факторів впливу на визначення мети та завдань управління промисловою безпекою підприємства.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: подальше проведення аналітичної роботи щодо визначення мети і завдань управління промисловою безпекою підприємства; надання власних аргументів на користь чіткого формулювання завдань, не допускаючи ототожнення завдань з методами управління промисловою безпекою).

Тематика рефератів:

1. Безпека людини, держави та суспільства: працезохоронний аспект.
2. «Вхід» та «вихід» СУПБ.
3. Мета та завдання управління промисловою безпекою на об'єкті (на вибір, за предметом виконання дипломної роботи).

Нормативно-правові акти:

- Закон України «Про охорону праці».
- Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
- Міжнародний стандарт OHSAS 18001.

Література:

1. **Булгаков І.М.** Принципи державного управління забезпеченням промислової безпеки та охорони праці / І.М. Булгаков // Ефективність державного управління (Львів). 2014. – Вип. 40. - С. 245-254.
2. Охорона праці : навч. посіб. / [З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун] ; за ред. проф. З.М.Яремка ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 374 с.
3. **Човушян Э.О.** Управление риском и устойчивое развитие Э.О. Човушян, М.А. Сидоров. – М. : Издательство РЭА имени Г.В. Плеханова, 1999. – 528 с.
4. **Яремко З.М.** Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 301 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення

семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ

КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 2. Підготовка та атестація керівників та спеціалістів, що
експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки

Семінар № 13, тема 13

Функції і методи управління промисловою безпекою

План:

1. Поняття функцій і методів управління промисловою безпекою.
2. Взаємодія посадових осіб у сфері управління промисловою безпекою підприємства.
3. Оцінювання ризику як засіб управління промисловою безпекою підприємства.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання конституційного права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці; виховання шанобливого ставлення до комплексу навчальних дисциплін, що входять до спеціалізації «Охорона праці», а також до навчальної дисципліни «ДУОП».

Навчальна мета:

Закріплення базових знань щодо функцій і методів управління промисловою безпекою.

Обґрунтування положення щодо значущості взаємодії посадових осіб у питаннях управління промисловою безпекою підприємства.

Опрацювати положення щодо оцінювання ризику як засобу управління промисловою безпекою підприємства.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (управління промисловою безпекою як складна система, структурно-функціональний аналіз управління промисловою безпекою).

Опрацювання основних питань:

- обговорення питання щодо суті та позитивних якостей

застосування програмно-цільового підходу в СУПБ;

- уточнення та поглиблення знань щодо функцій і методів управління промисловою безпекою на локальному рівні;
- характеристика взаємодії посадових осіб у сфері управління промисловою безпекою підприємства;
- формулювання положення щодо участі інженера з охорони праці в управлінні промисловою безпекою підприємства;
- поглиблення уяви про системні характеристики управління ризиками на підприємстві;
- складення плану заходів з використанням ризикоорієнтованого підходу до управління промисловою безпекою.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: складення плану роботи участі інженера з охорони праці в управлінні промисловою безпекою підприємства).

Тематика рефератів:

1. Функціональні аспекти управління промисловою безпекою.
2. Кількісні та якісні методи управління ризиками в управлінні промисловою безпекою.
3. Участь роботодавця у створенні та функціонуванні СУПБ підприємства.
4. Участь інженера з охорони праці у створенні та функціонуванні СУПБ підприємства.

Нормативно-правові акти:

- Закон України «Про охорону праці».
- Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».

Література:

1. **Бах Ф.Б.** Промислова безпека: врятування життів, здоров'я та навколишнього середовища / Крістіан Фрііс Бах, Ірена Майцен // Дзеркало тижня. 2016. № 43-44.
2. **Булгаков І.М.** Принципи державного управління забезпеченням промислової безпеки та охорони праці / І.М. Булгаков // Ефективність державного управління (Львів). 2014. – Вип. 40. - С. 245-254.
3. **Калита П.** Україна і четверта промислова революція: загрози та можливості / Петро Калита // Дзеркало тижня. 2016. № 43-44.
4. **Предко В.О.** Визначення границь застосування існуючих методів розрахунку професійного ризику / В.О. Предко, О.С. Мішеніна, В.М. Стрілець // Проблеми надзвичайних ситуацій. – 2014. – Вип. 19. – С. 98–107.
5. **Русаловський А.В.** Правові та організаційні питання охорони праці:

Навч. посіб. – 5-те вид., допов. і перероб. / А.В. Русаловський. – К. : Університет «Україна», 2011. – 295 с.

6. **Філіповський О.В.** Безпека життєдіяльності: Словник-довідник : навч. посібник / О.В. Філіповський. – К. : УБС НБУ, 2013. – 407 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 2. Підготовка та атестація керівників та спеціалістів, що
експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки

Семінар № 14, тема 14

**Організаційні заходи з попередження, локалізації і ліквідації наслідків
техногенних аварій і катастроф**

План:

1. Профілактика і прогнозування техногенних аварій і катастроф.
2. Круглий стіл: Організація ПЛАС на підприємстві.

Виховна мета: Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання конституційного права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці

Навчальна мета:

Поглиблення та закріплення знань щодо сутності профілактичних заходів та прогнозування щодо недопущення техногенних аварій і катастроф.

Закріплення знань та умінь щодо загальних підходів до організації плану локалізації та ліквідації аварій та аварійних ситуацій на підприємстві.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (поняття «техногенна аварія» і «техногенна безпека»: сутність і співвідношення).

Опрацювання основних питань:

- обговорення сутності та структурних компонентів профілактики і прогнозування техногенних аварій і катастроф;
- розкриття сутності реактивного та проактивного підходів до опрацювання профілактичних заходів;
- надання та обговорення інформації щодо особливостей проведення «круглого столу» під назвою: «Організація ПЛАС на підприємстві».
- розподіл ролей учасників «круглого столу»;
- оприлюднення теми та проблемних питань, які виносяться на «круглий стіл»;
- наведення та систематизація нормативно-правових засад організації ПЛАС;

- уточнення участі посадових осіб щодо розроблення ПЛАС;
- складення та обговорення ПЛАС;
- оприлюднення та обговорення прикінцевих висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: складення плану роботи участі інженера з охорони праці в управлінні промисловою безпекою підприємства; оцінювання стану ПЛАС на підприємстві, яке визначається базовим для написання магістерської дипломної роботи; виокремлення кількісних та якісних показників).

Тематика рефератів:

1. Аварія, велика аварія та катастрофа: співвідношення явищ та понять.
2. Методи розроблення профілактичних заходів у сфері управління промисловою безпекою.
3. Прогнозування і попередження техногенних катастроф.
4. ПЛАС на підприємстві (на основі аналізу конкретного об'єкта).

Нормативно-правові акти:

- Закон України «Про охорону праці».
- Кодекс цивільного захисту України.
- Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
- Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» (затверджено Постановою КМУ від 26.06.2013 р. № 444).

Література:

1. **Дронова О.Л.** Фактори ризику техногенних надзвичайних ситуацій в Україні : монографія / О.Л. Дронова. – К. : Ін-т географії НАН України, 2011. – 268 с.
2. **Катренко Л.А.** Охорона праці : навч. посіб. / Л.А. Катренко, Ю.В. Кіт, І.П. Пістун . – Суми : Унів.книга, 2009. – 539 с.
3. **Керб Л.П.** Основи охорони праці : навч. посібник / Л.П. Керб. – К. : КНЕУ, 2004. – 215 с.
4. **Русаловський А.В.** Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 5-те вид., допов. і перероб. / А.В. Русаловський. – К. : Університет «Україна», 2011. – 295 с.
5. **Човушян Э.О.** Управление риском и устойчивое развитие Э.О. Човушян, М.А. Сидоров. – М. : Издательство РЭА имени Г.В. Плеханова, 1999. – 528 с.
6. **Яремко З.М.** Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 301 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення

семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Державне управління охороною праці та
техногенною безпекою»

Модуль 2. Підготовка та атестація керівників та спеціалістів, що
експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки

Семінар № 15, тема 15

**Організація і проведення режимно-обмежувальних заходів в зонах
стихійних лих і техногенних катастроф**

План:

1. Опрацювання базових понять з організації і проведення режимно-обмежувальних заходів в зонах стихійних лих і техногенних катастроф.
2. Круглий стіл «Участь ДСНС в організації та проведенні режимно-обмежувальних заходів в зонах стихійних лих і техногенних катастроф».

Виховна мета: Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття відповідальності за дотримання конституційного права кожного громадянина на належні і безпечні умови праці.

Навчальна мета:

Характеристика участі органів місцевого самоврядування в організації та проведенні режимно-обмежувальних заходів в зонах стихійних лих і техногенних катастроф.

Закріплення та поглиблення знань щодо участі ДСНС в організації та проведенні режимно-обмежувальних заходів в зонах стихійних лих і техногенних катастроф.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок самостійного прийняття рішень на посаді інженера з охорони праці.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання («фактори впливу» та «вхід до системи»: сутність та співвідношення категорій).

Опрацювання основних питань:

- загальна характеристика суспільно-політичної ситуації в країні, аналіз техногенних катастроф і світі та в Україні;
- складення та обговорення таблиці: «Базові поняття з організації і проведення режимно-обмежувальних заходів в зонах стихійних лих і техногенних катастроф».

- обговорення питання щодо участі органів місцевого самоврядування в організації режимно-обмежувальних заходів в зонах стихійних лих і техногенних катастроф;
- роз'яснення суті та процедури проведення «круглих столів»;
- оприлюднення та роз'яснення теми та проблематики проведення «круглого столу»;
- розподіл ролей учасників «круглого столу»;
- аналіз Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту;
- групове обговорення питання щодо участі ДСНС в організації та проведенні режимно-обмежувальних заходів в зонах стихійних лих і техногенних катастроф;
- формулювання та обговорення висновків.

Заслуховування та обговорення рефератів.

(Надання завдань на самостійну підготовку: участь органів державної влади у сферах опрацювання та ефективного здійснення заходів з техногенної та промислової безпеки (завдання для підготовки до диференційованого заліку та підсумкового екзамену).

Тематика рефератів:

1. Аварійно-рятувальна служба.
2. Аварійно-рятувальне формування.
3. Аварійно-рятувальні роботи.
4. Засоби цивільного захисту.
5. Інженерний захист територій.
6. Участь місцевих органів влади в організації роботи в зонах стихійних лих і техногенних катастроф.

Нормативно-правові акти:

- Закон України «Про охорону праці».
- Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
- Кодекс цивільного захисту України.
- Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту : затверджено наказом МВС України 03.07.2014 р. № 631.

Література:

1. **Биченок М. М.** Ризики життєдіяльності у природно-техногенному середовищі / М. М. Биченок, С. П. Іванюта, Є. О. Яковлєв; Ін-т пробл. нац. безпеки Ради нац. безпеки і оборони України. – К. : ІПНБ, 2008. – 160 с.
2. **Іванюта С. П.** Екологічна та природно-техногенна безпека України: регіональний вимір загроз і ризиків : монографія / С. П. Іванюта, А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2012. – 308 с.

3. Охорона праці : навч. посіб. / [З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун] ; за ред. проф. З.М. Яремка ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 374 с.
4. Основи охорони праці : навч. посіб. / Р.М. Івах, Я.І. Бедрій, Б.О. Білінський та ін. – К. : Кондор, 2012. – 464 с.
5. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / В.О.Васійчук, В.ЄГончарук, С.І.Качан, С.М.Мохняк. – Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2010. - 417 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПТЕБ
«___» _____ 2016 р. Протокол № ____

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

